

Univers Pedagogic

pro

18 (995),
7 mai 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

Guvernul reformează studiile de doctorat și deschide calea către cercetare aplicată

Sistemul studiilor de doctorat din Republica Moldova va fi reorganizat în baza unor modificări aprobate de Guvern la Regulamentul privind organizarea ciclului III de studii superioare. Reforma vizează modernizarea parcursului doctoral și adaptarea acestuia la standardele europene, dar și la prioritățile actuale de dezvoltare ale țării.

Inițiativa MEC intervine în contextul transformărilor din ultimii ani din domeniul educației și cercetării, precum și al angajamentelor asumate de R. Moldova în procesul de integrare în Spațiul European al Învățământului Superior și Spațiul European de Cercetare. Una dintre cele mai importante noutăți se referă la admiterea

la doctorat. Actualul model, bazat pe competiția pentru granturi doctorale, va fi înlocuit cu un sistem în care locurile bugetare vor fi stabilite anual de Guvern, prin comanda de stat.

Autoritățile susțin că noul mecanism va permite o planificare mai clară a numărului de doctoranzi și o corelare mai bună cu prioritățile strategice și capacitățile reale ale universităților. Schimbările urmează să fie aplicate începând cu anul universitar 2026-2027. Documentul aprobat prevede și o delimitare mai clară a responsabilităților actorilor implicați în formarea doctorală, de la școlile doctorale și conducătorii de doctorat până la consiliile științifice și comisiile de îndrumare. Scopul este uniformizarea practicilor și reducerea diferențelor

de interpretare dintre instituții, cu impact direct asupra calității programelor.

De asemenea, sunt actualizate regulile privind drepturile și obligațiile doctoranzilor și ale coordonatorilor științifici, inclusiv în ceea ce privește monitorizarea progresului academic și respectarea normelor de etică în cercetare. O modificare considerată de sistem drept una dintre cele mai relevante este introducerea doctoratului industrial. Acesta presupune dezvoltarea unor programe de cercetare realizate în parteneriat cu mediul economic, oferind doctoranzilor posibilitatea de a lucra direct cu companii și de a utiliza infrastructura acestora. Modelul este gândit pentru a crește aplicabilitatea cercetării și a facilita transferul de rezultate către sectorul economic.

Pachetul de modificări include reglementări mai detaliate privind schimbarea conducătorului de doctorat, funcționarea comisiilor de îndrumare, soluționarea eventualelor conflicte și procedurile de susținere a tezei. În prezent, în Republica Moldova sunt înscrși 1.902 doctoranzi. Reforma este prezentată ca un pas spre un sistem mai flexibil, mai transparent și mai conectat la cerințele pieței muncii și ale cercetării europene.

CURRICULUM ȘCOLAR ACTUALIZAT PRIN FORMARE PENTRU EXPERTI, CU ACCENTUL PLASAT PE COMPETENȚE APLICATE

Un program de instruire dedicat autorilor de curriculum din învățământul general și preșcolar a fost organizat de Ministerul Educației și Cercetării în parteneriat cu UNICEF, în cadrul eforturilor de modernizare a conținuturilor educaționale. Inițiativa a urmărit consolidarea competențelor profesionale ale specialiștilor implicați în elaborarea curriculumului, cu scopul de a adapta documentele școlare la realitățile actuale din educație și la nevoile de învățare ale elevilor.

Pe parcursul a două zile, participanții au lucrat asupra modului în care pot fi integrate în curriculum învățarea autentică și elementele transversale, cu accentul plasat pe dezvoltarea competențelor utile în contexte de viață. Activitățile au combinat sesiuni de analiză teoretică cu ateliere practice, în cadrul cărora au fost concepute și ajus-

tate sarcini de învățare inspirate din situații concrete.

Programul a inclus discuții interactive, activități menite să dezvolte abilități de colaborare și prezentarea unor produse curriculare, oferind un cadru de lucru aplicat pentru schimb de experiență între specialiști. O componentă distinctă a vizat conturarea profilurilor pentru învățământul liceal, în contextul procesului de actualizare a curriculumului național.

La activitate au participat cadre didactice, cercetători și experți din domenii precum științe, limbi, arte și alte arii curriculare, ceea ce a permis o abordare interdisciplinară a procesului de dezvoltare curriculară. Evenimentul se înscrie în programul „Promovarea educației de calitate și a oportunităților de învățare pe parcursul vieții pentru toți”, finanțat de UE, implementat de UNICEF și PNUD, în parteneriat cu MEC.

ACCES MAI UȘOR LA STUDII ȘI PIAȚA MUNCII PENTRU REFUGIAȚI

Conferința internațională „EQPR – Pașaportul European al Calificărilor pentru Refugiați” a fost găzduită, pe 28 aprilie curent, de Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe și Consiliul European. Evenimentul a fost dedicat modalităților prin care poate fi sprijinit accesul persoanelor refugiate la studii superioare și oportunități profesionale.

Conferința a reunit reprezentanți ai instituțiilor publice, experți internaționali în recunoașterea calificărilor, membri ai rețelelor ENIC-NARIC, dar și specialiști din mediul universitar și din sectorul muncii. Discuțiile au vizat utilizarea Pașaportului European al Calificărilor pentru Refugiați, un instrument dezvoltat de Consiliul European, menit să permită evaluarea competențelor profesionale și academice în situațiile în care documentele lipsesc sau nu pot fi prezentate.

În contextul exercitării de către Republica Moldova a Președinției Comitetului de Miniștri al Consiliului European, conferința a pus accent

pe consolidarea mecanismelor de integrare și pe promovarea unor practici comune la nivel european privind recunoașterea calificărilor. Potrivit Galinei Rusu, secretar general al MEC, acest instrument reprezintă un sprijin concret pentru incluziunea socială și profesională a persoanelor strămutate. Ea a subliniat că R. Moldova a aderat la inițiativa EQPR în 2022, considerând-o o soluție eficientă pentru facilitarea accesului la educație și piața muncii, în conformitate cu standardele europene de echitate și transparență.

Participanții au analizat dificultățile întâlnite în procesul de recunoaștere a calificărilor în lipsa documentelor oficiale, dar și experiențe relevante din alte state europene. Totodată, au fost discu-

tate modalități de aplicare practică a EQPR în context național, astfel încât procesul de integrare să fie mai rapid și mai accesibil. O componentă importantă a conferinței a fost dedicată metodologiei de evaluare, oferind clarificări privind modul în care sunt analizate competențele profesionale și academice în absența actelor justificative complete.

În continuarea activităților, în zilele de 29 și 30 aprilie a.c., s-au organizat sesiuni de interviuri și evaluare a dosarelor, desfășurate conform metodologiei Consiliului European. O comisie de experți a analizat profilurile candidaților refugiați, cu scopul de a stabili nivelul de pregătire și de a facilita recunoașterea acestuia în sistemele educaționale și profesionale.

Continuă Campania de abonare, pentru anul 2026!

Dragi cititori,

Vă invităm să fiți alături de săptămânalul nostru și în anul 2026! Abonându-vă la *Univers Pedagogic pro*, veți beneficia cu fiecare ediție de: cele mai relevante informații din lumea educației, interviuri, reflecții și diverse materiale de analiză, utile pentru elevi, studenți, cadre didactice, manageri, alți specialiști și persoane interesate de tot ce ține de tărâmul fascinant al didacticii și instruirii.

Abonarea se face la sediile Oficiilor Î.S. „Poșta Moldovei”.

Fiți parte din comunitatea noastră și așa vă veți conecta la subiecte stringente, dar și la teme inedite ce contează pentru educație!

„Tatiana Callo, vocea întrebărilor în proba timpului” – omagiu academic la UPSC

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, la 30 aprilie curent, a fost gazda unui eveniment cu puternică încărcătură simbolică și academică, dedicată uneia dintre cele mai reprezentative figuri ale pedagogiei din Republica Moldova – profesorul universitar, doctor habilitat Tatiana Callo. Comunitatea universitară a marcat două momente importante: aniversarea a 70 de ani ai distinsei și lansarea volumului „Vocea întrebărilor în proba timpului. Un triplaj interogativ cu dna Tatiana Callo”, lucrare ce surprinde traseul intelectual și contribuțiile științifice ale omagiatei.

Evenimentul a fost moderat de Adrian Ghicov, doctor habilitat, conferențiar universitar și șef al Catedrei de Limba și Literatura Română, care a reunit în același spațiu colegi, discipoli, prieteni și reprezentanți ai mediului academic, veniți să aducă un omagiu

unei personalități care a influențat generații întregi de pedagogi. Un moment important al festivității l-a constituit acordarea Diplomei de Onoare din partea Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. Distincția, semnată de rectorul Alexandra Bărbăneagră și oferită de prorectorul Tudor Castraveț, a fost acordată pentru activitatea remarcabilă desfășurată în domeniul științelor educației, pentru

rigoarea profesională și contribuția constantă la formarea cadrelor didactice.

Discursurile susținute în cadrul manifestării au evidențiat reperatele definitorii ale activității Tatiane Callo – pasiunea pentru educație, reflecția profundă asupra actului pedagogic și fidelitatea față de valorile autentice ale școlii. Cei prezenți au vorbit despre un om al ideilor, al disciplinei interioare și al responsabilității asumate, pentru

care lectura și cercetarea nu sunt doar profesii, ci un mod de a trăi.

Au fost evocate și dimensiunile umane care o definesc: discreția, noblețea sufletească, calmul și puterea de a inspira prin exemplu personal. Pentru mulți dintre cei care i-au fost studenți sau doctoranzi, Tatiana Callo rămâne nu doar un profesor, ci un reper moral și profesional.

Seara aniversară a fost completată de momente artistice speciale.

Maestrul Mihai Ciobanu, Artist al Poporului, a oferit un recital muzical dedicat sărbătorii, iar Ansamblul Folcloric „Edera”, coordonat de Lilia Focșa și Ghenadie Donos, a adus în sală emoția tradiției și a cântecului autentic. Un moment aparte l-a oferit Simona Idricean, care a recitat din creația poetului Grigore Vieru, unul dintre autorii preferați ai Tatiane Callo, transformând recitalul într-un gest de profundă sensibilitate și respect.

Atmosfera generală a fost una de recunoștință și admirație, iar mesajul transmis de comunitatea academică a fost clar: profesorul Tatiana Callo reprezintă un model de verticalitate, excelență și demnitate profesională. Evenimentul a fost organizat cu sprijinul UPSC și cu implicarea doctoranzilor pe care dna profesor îi îndrumă cu exigență și responsabilitate, confirmând încă o dată respectul de care se bucură în spațiul universitar și dincolo de acesta.

PÂNĂ ÎN DATA DE 10 MAI SE FAC ÎNSCRIERILE LA „TEKWILL ÎN FIECARE ȘCOALĂ”

S-a redeschis o nouă oportunitate pentru digitalizarea educației în Republica Moldova. Astfel, proiectul educațional „Tekwill în fiecare școală” a anunțat înscrierile, până pe 10 mai a.c., pentru instituțiile de învățământ care își propun să accelereze transformarea digitală a procesului de studiu. De remarcat că inițiativa oferă resurse inovatoare atât pentru elevi, cât și pentru profesori.

Reamintim că prin acest program în cei 5 ani de activitate s-au conectat la un curriculum avansat peste 572 de școli și 120.896 de elevi, formând competențe relevante pentru economia digitală prin intermediul a peste 6.000 de cadre didactice instruite. Impactul proiectului a fost recunoscut pe plan internațional prin distincții prestigioase precum Premiul WISE 2023 pentru inovație sau prin includerea în colecția globală HundRED.

Instituțiile care se alătură programului obțin acces gratuit la platforma tekwill.online, unde sunt disponibile cursuri

moderne în domenii de vârf cum ar fi inteligența artificială, dezvoltarea software, designul grafic sau leadership, toate fiind adaptate pentru tineri cu vârste cuprinse între 13 și 19 ani. Pe lângă conținutul digital, școlile vor beneficia de mentorat continuu pentru profesori, posibilitatea dotării cu un Laborator Digital performant și oportunitatea pentru elevi de a concura la nivel internațional în SUA, Coreea de Sud, India și alte țări.

Procesul de aplicare este realizat prin completarea unui formular online, pus la dispoziție pe site-ul docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSetjwfxY13GBUS1UMhg5T3RC2Qq-n3gglaG9Re0OyErGu90g/viewform. Înscrierile sunt accesibile pentru toate școlile acreditate din Moldova, care sunt dispuse să faciliteze participarea tinerilor la proiecte practice și competiții de profil.

Manuale digitale interactive, dezvoltate în cadrul EuDigBook

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a organizat, la 25 aprilie a.c., workshopul „Manualul digital: de la proiectare la implementare în clasă. Studii de caz și bune practici”, desfășurat în Aula Academică a instituției. Activitatea a fost realizată de Catedra Informatică și Tehnologii Informaționale în cadrul proiectului internațional EuDigBook – *Ensuring Quality Teaching and Learning in a Digital Age: Development and Implementation of E-Textbooks*, finanțat prin programul ERASMUS+ (nr. 101126852 – DLV-101126852).

Evenimentul a constituit etapa finală a programului de formare „Dezvoltarea și implementarea manualelor digitale interactive EuDigBook”, oferind mediul necesar pentru prezentarea rezultatelor obținute de cadrele didactice participante și discutarea experiențelor de implementare a resurselor educaționale digitale în procesul instructiv. Coordonarea activităților a fost realizată de echipa de proiect, alcătuită din: Tatiana Chiriac, dr., conf. univ., director de proiect; Nicolae Balmuș, dr., conf. univ.; Ana Bulat-Guzun, dr., conf. univ.; Olesea Sîrghi, doctorand și cercetător științific; Victoria Efros, cercetător științific stagiar.

Echipa a asigurat suportul metodologic și organizatoric necesar desfășurării programului de formare și elaborării manualelor digitale interactive. Pe parcursul workshopului au fost prezentate produse educaționale digitale realizate în cadrul cursului, adaptate diferitelor discipline și niveluri de studiu – de la învățământul primar până la cel liceal și profesional. De asemenea, participanții au împărtășit experiențe concrete privind integrarea manualelor digitale în activitatea de predare și evaluare.

În cadrul prezentărilor au fost evidențiate exemple din mai multe domenii: la limba franceză Natalia Rîșcanu; la matematică Silvia

Țuruta și Natalia Zloi (clasele V-VI), precum și Andrei Pavlov, care a propus un manual pentru învățământul profesional elaborat din perspectivă proprie; la geografie Galina Codrean, Alina Dima și Claudia Ciolpan (clasa a VI-a), respectiv Tatiana Popescu (clasa a V-a); la istorie Natalia Petrea și Tatiana Celeev (clasa a IX-a); la biologie Svetlana Radova și Maria Cîrîmpei (clasele VI-VII); la chimie Lilia Țoța (clasa a VII-a). În aria limbii și literaturii române au fost prezentate materiale elaborate de Eugenia Smochină, Svetlana Gorceag și Irina Dimitriu, aceasta din urmă propunând un caiet de sarcini digital pentru clasa a IV-a. Pentru învățământul primar au fost evidențiate contribuțiile Tama-

rei Javgureanu (matematică, clasa a II-a) și Tatiane Boșcanean (limba română, clasa a III-a).

Discuțiile au reliefat impactul manualelor digitale asupra procesului educațional, în special în ceea ce privește personalizarea învățării, evaluarea continuă și dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor. Totodată, participanții au subliniat rolul acestor resurse în creșterea implicării elevilor și diversificarea strategiilor didactice. Evenimentul a demonstrat interesul sporit al cadrelor didactice pentru utilizarea instrumentelor digitale în educație și a oferit un set de modele aplicabile, utile pentru extinderea acestor practici în școlile din Republica Moldova.

„Limba română este lentila prin care am descoperit lumea”

Interviu cu Otilia Iurcu, deținătoarea locului doi la Olimpiada de limba și literatura română, clasa a XII-a, etapa republicană

Performața Otiliei Iurcu la Olimpiada republicană de limba și literatura română nu este doar povestea unui loc doi obținut prin muncă și ambiție, ci și a unei relații vii cu lectura, scrisul și descoperirea de sine. Elevă în clasa a XII-a la IPLT „Gheorghe Asachi” din Chișinău, Otilia vorbește cu sinceritate despre emoții, provocări și bucuria de a înțelege literatura dincolo de manuale și note.

În dialogul de mai jos, ea își dezvăluie parcursul construit pas cu pas, între disciplină și pasiune, între emoția competiției și liniștea lecturii. Un interviu despre cum se formează un tânăr cititor și un spirit competitiv în același timp, dar mai ales despre cum literatura poate deveni un mod de a privi lumea.

- Cum ai descrie, în câteva cuvinte, relația ta cu limba și literatura română?

- Româna e limba mea maternă, cea în care învăț și gândesc, e o expresie a copilăriei mele și a multor lecturi valoroase. Pentru mine, limba română este mai mult decât o disciplină școlară ce se studiază pentru note și pentru a trece un examen, ea este lentila prin care am descoperit lumea pentru prima dată. Oriunde aș ajunge în viață, sunt sigură că româna va rămâne pentru mine o dulce amintire cu gust de acasă.

- Dacă ar fi să alegi un moment definitoriu din parcursul tău, care ar fi acela?

- Dacă e să mă refer la parcursul meu privitor la olimpiade, definitorie a fost prima mea experiență la etapa republicană, matematica, pe când eram în clasa a IX-a. A fost un vis devenit realitate, care mi-a arătat că am potențial și care m-a încurajat să continui și cu alte discipline.

- Te știi foarte implicată în varii concursuri. Ce a însemnat pentru tine participarea la Olimpiada de limba și literatura română?

- A fost, fără îndoială, o provocare, dar mai ales o oportunitate de a încerca ceva diferit. Mai ales a fost un imbold de a-mi revizui lecturile și cunoștințele despre limbă și teorie literară.

- Cum te-a schimbat această experiență, dincolo de rezultate?

- Mi-a confirmat că este esențial să fii atent la toate detaliile, și nu mă refer exclusiv la probele de examen. Totodată, am avut un frumos schimb de experiențe cu elevi din diferite clase și părți ale Moldovei, descoperind astfel noi perspective.

- Care a fost cea mai mare provocare pe care ai întâmpinat-o?

- Să-mi păstrez calmul și să am deplină încredere în mine. Odată ce am văzut că pe listă sunt peste 40 de elevi din clasa a XII-a, chiar m-am gândit că e mică probabilitatea să ajung printre primii. În plus, primele 10 minute mi s-au părut tensionante, lăsându-mă pradă unor îndoieli și temeri fără rost.

- Ai simțit că vrei să renunți?

- Nu m-am gândit nicio clipă că aș vrea să renunț, în parte pentru că aceasta era unica mea șansă de a mă elibera de examenul de bacalaureat și nu îmi puteam permite să nu încerc măcar. În plus, consider jocosă cedarea în fața greutăților. Întotdeauna tind să mă responsabiliziez față de mine însămi și să nu-mi încalc promisiunile făcute. Una dintre ele a fost angajamentul față de Olimpiada la limba română.

- Cum gestionezi emoțiile în situații de evaluare?

- Adesea cu dificultate, însă, impunându-mă să mă concentrez la a scrie, reușesc să uit de griji. Îmi spun mereu că emoțiile sunt parte integrantă a experienței umane și nimic nu ar fi la fel de incitant fără ele. Stresul competiției este doza mea regulată de adrenalină.

- Rezultatele tale excepționale ridică inevitabil semne de întrebare despre mecanismele din spatele succesului. Dincolo de note

și premii, care este „formula” ta personală a succesului și cât din ea ține de disciplină, cât de pasiune?

- În cazul meu, la început a fost disciplină venită din insistența părinților și a profesorilor. Abia mai târziu mi-am dezvoltat tăria de a mă autogestiona, care este fundamentală. Evident, pentru o dezvoltare continuă și înfloritoare a fost nevoie și de pasiune: pentru noutate, pentru competiție, pentru materiile studiate. Deși este mult mai ușor de a atinge performanțe atunci când un domeniu te pasionează, orice poate deveni captivant dacă studiezi destul de aprofundat (conform lui Feynman și a propriilor mele experiențe).

- Ce te definește ca participantă la olimpiade?

- Cel mai probabil experiența pe care o am, la diferite materii de studiu, deși cunosc și alți elevi din clase diferite care sunt multilateral dotați. De altminteri, fiecare om este unic și poate că altcineva s-ar fi simțit diferit de mine având în spate un parcurs identic. De aceea cred că sunt diferită prin viziunea mea asupra lucrurilor.

- Cum ai reușit să îți formezi un stil corect și coerent de exprimare (în scris și oral)? Ce a contat cel mai mult în acest proces: lectura, exercițiul constant sau feedbackul primit de la profesori?

- Sinceră să fiu, cred că toate aceste elemente au contat. Privind în spate, nu mai pot delimita momentul în care am început să scriu mai coerent, dar cred că un rol important l-a avut exercițiul îndelungat, încununat mereu cu aprecierea profesorilor.

- Ce rol a avut lectura în formarea ta, nu doar ca elevă, ci ca personalitate?

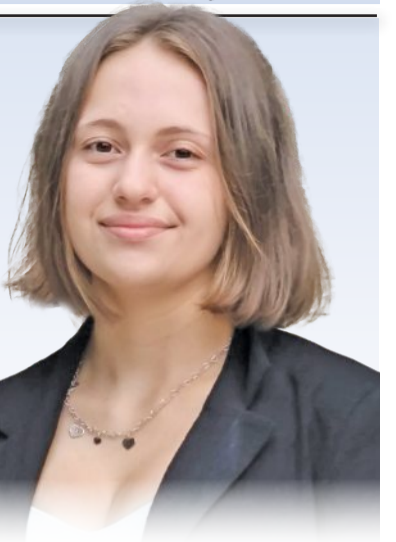
- Lectura mi-a format, în mare parte, vocabularul și stilul de a scrie. Acesta este un lucru destul de evident, de fapt, menționat de mai toată lumea, tocmai pentru că este adevărat. Pe lângă aceasta, cititul mi-a fundamentat filosofia propriilor mele gânduri. Iubesc să descopăr, citind, noi idei și să le caut pe cele cu care rezonoz. Pe celelalte încerc măcar să le înțeleg și să le justific oarecum logica. Posibil că acesta este motivul pentru care lectura a devenit pentru mine un soi de exercițiu psihologic.

- Care este cartea/cărțile care te-a/te-au marcat cel mai mult și de ce?

- Un moment de cotitură pentru mine l-a constituit lectura nuvelei „Sărmanul Dionis”. De fapt, abia la o a treia lectură am început să înțeleg cu adevărat opera. Ea este cea care m-a introdus în lumea filosofiei și care m-a făcut să văd altfel universul eminescian. Consider chiar că această nuvelă înglobează în linii generale chintesenta operei marelui poet, de la teme centrale la concepte metafizice de bază, de aceea a fost o enormă plăcere să decodific din viața lui Dionis. Totodată, m-a marcat enorm o lectură relativ recentă, „Crimă și pedeapsă” de Dostoievski. Cât timp am citit romanul, secvențe întregi, stări și gânduri ale lui Raskolnikov se perindau fără încetare prin capul meu, făcându-mă să văd o altă abordare a conștiinței umane. Cu toate acestea, am apreciat mult complexitatea personajelor și a parcursului lor, dar mai ales am îndrăgit firul narativ în sine, care departe de a fi unul idealistic, prezintă purificarea prin suferință.

- Există un personaj literar în care te regăsești?

- La nivel spiritual, mă asociez cu pilotul naufragiat din „Micul Prinț” de Antoine de Saint-Exupéry, o altă carte de suflet a mea. Simt adesea că sunt un omolog al acestui om sărman care redescoperă adevărurile vieții privind în ochii unui copil. Deși nu sunt atât de departe de vârsta aceasta fericită, mi-e de ajuns să citesc o pagină ca să înțeleg cât am deviat de la puritatea capului bălai, ce nu este

doar al unui Mic Prinț intergalactic, ci și al copilului din fiecare dintre noi. Cu poezia mă asociez chiar mai mult decât cu proza. Îmi place să cred că mă regăsesc în eul liric eminescian. Evident, nici nu poate fi vorba de a mă identifica cu el, or, e imposibil ca cineva să se egaleze cu acest geniu. Totuși, ceva din mine rezonază cu o precizie fulgerătoare la opera lui Eminescu, e o plăcere exorbitantă să-l citesc și, mai ales, să recit din opera sa.

- Dacă te-ar întreba cineva la ce bun să citești sau să vorbești corect, ce ai răspunde?

- Aș spune că, în calitate de oameni ai contemporaneității, avem șansa unică să încercăm să înșușim tot ce este cu puțință și tot ceea ce umanitatea a zămislit până acum. Cărțile sunt o vastă parte a acestui tezaur. A refuza să citești înseamnă a respinge o enormă ramură din experiența umană. Păcat. Același lucru e și cu vorbirea corectă. Împreună, lectura și vorbirea corectă sunt o forță, ele fiind, bunăoară, sursele celei mai bune și fine ironii.

- Ce crezi că ar trebui să facă un profesor pentru a cultiva performanța?

- Cred că ar trebui să fie deschis la noutate. Performanța poate apărea sub forme neașteptate, motiv pentru care pedagogul nu trebuie să fie reticent față de talentele neobișnuite. Odată identificat, elevul cu potențial trebuie îndrumat și încurajat să se descopere pe sine. Începutul este, evident, mai greu atât pentru elev, care trebuie să învețe să vadă în sine mai mult, cât și pentru profesor, căruia îi revine rolul de a canaliza eficient eforturile școlarului. Cu timpul și cu maturizarea tânărului cu performanță, relația elev-profesor ar trebui să tindă spre un dialog liber și fructuos, așa cum se întâmplă cu secole în urmă între discipolii prodigioși și mentorii lor.

- Se discută tot mai des despre nevoia ca școala să fie conectată la viața reală. În ce măsură ai simțit că ceea ce ai învățat la școală ți-a fost cu adevărat util pentru a înțelege lumea din afara ei?

- Școala de azi are, pe alocuri, carențe la capitolul pregătire efectivă pentru viață. Bineînțeles, se învață multă teorie, dar care nu este suficientă pentru ceea ce ne așteaptă în domeniile principale de activitate. Din școală putem deprinde și „soft skills”, precum gândirea critică, comunicarea și lucrul în echipă, însă ele trebuie îndelung practicate de elevi pentru a fi asimilate. Pentru o înțelegere acceptabilă a lumii adevărate, un elev nu se poate bizui exclusiv pe ce i se oferă la școală, el trebuie să fie curios, deschis, întreprinzător și gata să se informeze de sine stătător.

(Continuare în pag.4)

O nouă carte pentru suflet și cuget creștin

Geta Lipovanciu s-a născut la 16 martie 1979, în satul Brănești, Orhei. A studiat la Colegiul Pedagogic „Vasile Lupu” din Orhei, apoi la USM, Facultatea Istorie și Filosofie, și la Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați, Relații Internaționale și Cooperare Transfrontalieră. Este autoare a 22 de cărți de versuri și proză. Deține numeroase trofee și premii.

Recent, la o ședință a cenaclului „Magia cuvântului”, dedicat Zilei Mondiale a Poeziei și Zilei Fericirii și condus de Victoria Fonari, președinta UZPR, filiala Chișinău, am avut norocul să mă aleg în ajunul Sfințelor sărbători de Paști cu un cadou spiritual, adică cu o nouă carte a Getei Lipovanciu „Pescar al clipelor”, apărută anul trecut. Iar acest cadou conține și o cireasă de pe tort, cum s-ar zice. Vorba e de un nou mărgăritar din cuvinte... Iată că se pare am găsit o nouă definiție a acestui gen sau specie literară, care îmi îmbogățește colecția de cărți cu autografe. Ca să fiu mai explicit, reproduc autograful propriu-zis: „Cu prețuire, aduc acest strop ales în fântâna sufletului distinsului A.V! Geta Lipovanciu. 23.02.2026”.

Anterior mai intrasem în posesia a trei cadouri spirituale, trei cărți de versuri editate în 2022 de Geta Lipovanciu: *Dar din Daruri; Bat clopotele în noi; Prin anotimpurile sufletului*; spre regret, fără niciun autograf. Deși mă tot țineam să revin la ele și poate să scriu și unele impresii de lectură, dar tot nu găseam timp. De fapt, autoarea are la activul ei 22 de cărți scrise. În fine, nu contează numărul lucrărilor, ci esența și conținutul lor. De exemplu, în cazul cărții „Pescar al clipelor” ce mi-a fost dăruită anul

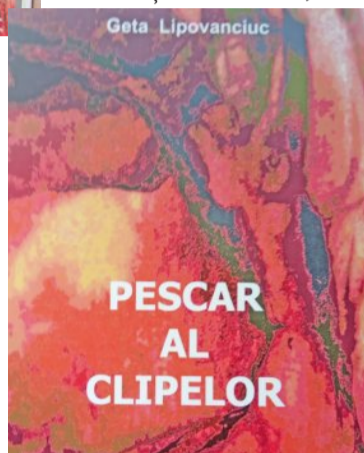

„tul care a adunat, ani la rând, și necazuri, și nemulțumiri, ca să nu rănească pe ceilalți, ca să fie în rând cu lumea și până la urmă, tot nu a ajuns să fie „ca lumea”, și bine că e altfel”.

Volumul *Pescar al clipelor* este alcătuit, putem zice, din mai multe imnuri în proză îmbibate cu un filon poetic și filosofic, elegii dedicate părinților, bunelor și străbunicilor, satu-

acosta, imediat m-a captivat titlul ei. Eu am fost în copilărie și adolescență, ba chiar și mai târziu, la maturitate, un pescar înverșunat. Ce-i drept, în ultimii ani de când am început să scriu și să fiu atras de fotografia artistică, pasiunea pescuitului a rămas pe planul doi sau chiar pot zice că s-a stins cu totul, nu mai am timp deloc pentru ea. În schimb, vânez cu aparatul de fotografiat clipe frumoase din natură și din viața cotidiană, „pescuiesc” preponderent în cărți vechi și arhive date despre istoria satului natal.

Dar să revin la cartea „Pescar al clipelor” care m-a cucerit de la întâia privire, întâiul contact. A fost o dragoste la prima vedere, de la primele pagini. Deoarece este, după cum afirmă pe drept cuvânt prefațatoarea volumului, scriitoarea Olga Căpățână, o „altfel” de carte. Caracterizare sau apreciere care vine și din denumirea și conținutul primei povestiri sau i-aș zice eseu, intitulat „Altfel”, *prin viață*. O cunoșteam până acum pe Geta Lipovanciu ca poetă și interpretă de muzică, iar din această carte am descoperit-o ca prozatoare, eseistă, și nu una oarecare. „Cartea *Pescar al clipelor*, zice Olga Căpățână, poate fi alcătuită din tămie, migală, memorie și un fel de liniște verticală, asemenea celei care se așează în jurul unei icoane vechi. Geta Lipovanciu ne propune o altfel de proză, scriitură pentru sufle-

lui natal, poezilor Mihai Eminescu și Nicolae Dabija. Deși cartea are mai multe aspecte autobiografice, ea se evidențiază printr-un stil elevat al autoarei. De exemplu, cu referință la regretatul scriitor Nicolae Dabija ea punctează inspirat importanța acestei personalități notorii pentru poporul nostru: „Asemeni unui martir al acestui neam, a purtat în piept Basarabia ca pe o rană deschisă, dar și ca pe o coroană a sufletului. Și asta pentru că a știut să fie simplu, firesc și smerit. Pentru că nu a scris din turnuri de fildeş, ci din tranșeele istoriei, cu pana înmuțată în dor, în revoltă și în credință. Pentru că a înțeles că uneori versul trebuie să fie sabie, alteori rugăciune, alteori – doar o mână întinsă peste Prut”. Anul acesta, la 12 martie

s-au împlinit 5 ani de când poetul a urcat la cer să scrie versuri celeste.

Proza Getei Lipovanciu se evidențiază prin evlavie și pioșenie față de Creatorul Suprem. De pildă, în povestirea sau eseu „La umbra Crucii Sale” ea vine cu o pledoarie în numele credinței și dezvăluie esența unei vieți creștine adevărate: „Viața creștinului se țese în umbra acestei colosale iubiri. Fiecare zi este pentru noi o binecuvântare. Fiecare clipă este un dar celést, atât de prețios, încât ar fi păcat să nu fie trăită din plin și cu adâncă evlavie”. E o carte optimistă, purtătoare de lumină și credință: „Doar astfel te poți naște și poți muri, din durerea Răstignitului și din Lumina Învierii ce va veni”.

Multe din cele scrise consonează și cu starea mea de moment, de încercările de sănătate și pierderea ființei dragi. De aceea aș subsemna la unele reflecții și meditații ale autoarei, care îmi sunt foarte apropiate: „Chiar dacă zilele frumoase urmează după un mare colaps de tristețe, și invers, important este să nu uităm a ne ridica privirea spre cer și a mulțumi pentru toate încercările vieții, căci ele ne fac mai sigur urcușul, iar necazurile ne asigură o cale dreaptă spre Mântuire”. La fel am vibrat cu cele scrise în povestirea „Iertarea – floare rară din grădina sufletului”: „...a ierta nu înseamnă a pierde, ci a câștiga libertatea de a trăi în Lumina lui Hristos”.

În carte ca un fir roșu, pe lângă lecțiile părinților și bunelor, atașamentul față de satul natal, trece dragostea de școală și de carte, de aici și respectul pentru cei care au călăuzit-o în viață, implicit în Țara Cunoștințelor: „Dascălii mei scumpi, care m-au instruit, care m-au învățat că adevărata frumusețe se găsește în lucruri simple, care mi-au clădit aripi pentru zbor, care mi-au cultivat sâmburele fericirii autentice, nu vor ieși din inima mea niciodată. Ei au rămas

ca niște apostoli veghind la marginea drumului – neclintii în fața vântului și a uitării” (*În brațele satului care țese veșnicia*). De aici și alegerea viitoare profesii: „...am decis, într-o bună zi, după absolvirea gimnaziului, să devin învățătoare. Îmi plăceau foarte mult copiii, aceste suflete sacre, care nu trebuie să fie înțelese, ci doar iubite, și care au puterea de a reflecta puritatea din lumea înconjurătoare” („Altfel”, *prin viață*). Tendința spre filosofie a Getei Lipovanciu, care se resimte în carte, vine și din studiile pe care le-a făcut, Facultatea de Istorie și Filosofie, USM, dar indiscutabil vine și din cei șape ani de acasă și din recunoștința și respectul față de primii ei învățători.

Geta Lipovanciu, pe lângă studiile pe care le are, reușește cu brio să treacă prin Marea Școală a Vieții: „Prețios lucru e să înțelegem că a ne înmulți proviziile pentru viață de apoi, dar trăind cu bucurie, demnitate și recunoștință fiecă clipă a vieții de aici, este adevărata înțelepciune a omului” (*În zborul căutărilor efemere*). Autoarea nici de această dată nu-și trădează firea poetică și pe coperta a patra plasează poemul *Pescar al clipelor*, care a și dat denumirea cărții, din care reproduc doar prima strofă: „Pescar al clipei, sunt un om în dialog/ Cu Cel de iartă și-nțelege, mult iubind/ Întregu-mi neam, ca pe o slovă din colind./ Și pentru asta – îngenunchez și mult mă rog”.

La final, subscriu la îndemnul scriitoarei Olga Căpățână, care recomandă această carte „celor care nu se tem să coboare în adâncul inimii, care înțeleg valoarea unei amintiri curate și puterea unei iertări, care cred că o carte poate deveni treaptă către cer. *Pescar al clipelor* este o „altfel” de carte: luminoasă, densă, nobilă”.

Andrei VIZIRU

INTERVIUL DE JOI

(Continuare din pag. 3)

- Între operele canonice și literatura contemporană există adesea o tensiune. Cum vezi acest raport?

- Sunt de părere că, așa precum nimeni nu se apucă să învețe fizica modernă fără să-o fi stăpânit pe cea newtoniană, este absurd ca elevii să citească literatură contemporană fără o incursiune prealabilă în cea clasică. Canoanele literare, deși adesea privesc ca stereotipe și rigide, formează cititorul cult, capabil de a înțelege mai mult din operele contemporane, care fac adesea referință la marii piloni literari. Din lipsă de experiență, tinerii pot trage adesea judecăți pripite, socotind irelevante unele elemente care, de fapt, le modelează trăsături importante.

- Ce înseamnă, pentru tine, „reușita”?

- Este fructul speranței și al eforturilor depuse. Este sentimentul

„Limba română este lentila prin care am descoperit lumea”

Interviu cu Otilia Iurcu, deținătoarea locului doi la Olimpiada de limba și literatura română, clasa a XII-a, etapa republicană

de împlinire cu sine, inerent unei experiențe din care înțelegi că, lucrând, evoluezi. În prezent, încerc în măsura posibilităților să mă debarsez de clișeu reușitei relative, adică prin comparație cu alții. Or, singurul succes adevărat este depășirea propriului eu de ieri.

- Ce planuri de viitor ai și cum crezi că te va ajuta acest parcurs „olimpic”?

- Pentru viitor mi-am ales calea ingineriei. Cu siguranță, parcursul meu în cadrul olimpiadelor la limba română îmi va fi de folos, cel puțin indirect, pentru că este parte din ceea ce am devenit. Au fost experiențe unice, care mi-au lărgit orizonturile percepției și ale imaginației. Acestea sunt atuuri de folos în orice profesie.

- Dacă ar fi să te întorci în timp, ai face ceva diferit?

- Nu. Sunt de părere că orice turnură a vieții, bună sau rea, este o cărămidă esențială pentru clădi-

rea caracterului, a personalității și a destinului, după cum spunea și Marcus Aurelius: „Iubește și dorește doar ce ți se întâmplă și ce îți este destinat de providență, căci ce poate fi mai potrivit?”

- Dacă ar fi să lași un mesaj pentru alți elevi pasionați de limba română, care ar fi acela?

- Urmați-vă visul cu îndrăzneală!

- Îți mulțumesc pentru acest dialog și pentru deschiderea cu care ai împărtășit gândurile tale despre acești ani de formare. Pentru mine, nu este doar un interviu, este, mai degrabă, o încheiere simbolică a unei etape pe care am parcurs-o împreună, eu în calitate de profesoară de limba și literatura română, iar tu ca elevă care a crescut frumos

prin muncă, seriozitate și pasiune. Îți doresc ca drumul pe care îl vei parcurge de acum înainte să îți aducă aceeași claritate, aceeași dorință de cunoaștere și aceeași bucurie a descoperirii pe care ai arătat-o în acești ani de liceu.

- Vă mulțumesc din inimă pentru oportunitatea oferită de a mă exprima în raport cu acest subiect. Vă sunt profund recunoscătoare pentru dedicarea cu care m-ați susținut în ultimii ani și cu care m-ați ajutat să cresc și să ating performanțe de care să mă pot mândri. Lecțiile de limba și literatura română vor rămâne mereu pentru mine ocazii deosebite de a descoperi noi idei printre rânduri și de a învăța să mă înalț prin visuri.

A intervievat
Maria BUTUC-BRIGAI,
profesoară de limba și literatura română,
IPLT „Gheorghe Asachi”,
mun. Chișinău

Puterea lui „Noi”: Colaborarea ca valoare supremă la Comrat

Svetlana STOINOV,
director, IPLT „Mihai
Eminescu”, municipiul Comrat,
grad managerial superior.

„În peisajul educațional actual, aflat într-o continuă metamorfoză, succesul unei instituții nu mai poate fi măsurat doar prin prisma rezultatelor individuale, ci prin forța coeziunii colective”.

La IP Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din Comrat, am înțeles că excelența nu este o destinație solitară, ci un parcurs pe care îl parcurgem împreună. Tema acestui an, „Puterea lui Noi”, transcende stadiul de simplu slogan, devenind fundamentul filosofiei noastre manageriale și pedagogice: o promisiune de a cultiva identitatea națională și responsabilitatea prin forța colaborării autentice.

Într-o comunitate diversă precum cea din Comrat, școala devine un

nucleu de identitate și responsabilitate. Am ales să acordăm prioritate identității naționale a tuturor actorilor, nu ca pe niște concepte abstracte, ci ca pe valori vii, cultivate prin dialog și sprijin reciproc. Colaborarea între cadre didactice, elevi și părinți a transformat liceul nostru într-o veritabilă familie profesională.

Am învățat că, atunci când profesorii colaborează pentru a implementa metode moderne – de la rigorile **Singapore Method** până la profunzimea rutinelor **Visible Thinking** de la Harvard – beneficiarul direct este elevul. Această sinergie intelectuală ne permite să depășim barierele tradiționale și să oferim o educație centrată pe valori precum incluziunea și excelența.

Forța lui „Noi” se manifestă și în modul în care integram tehnologia și principiile STEAM. Nu este vorba doar despre a avea dispozitive digitale sau roboți în clasă, ci despre colaborarea între discipline. Profesorul de matematică, cel de geografie și cel de informatică își unesc forțele pentru a crea proiecte care să răspundă întrebărilor lumii reale.

Proiectele noastre de infrastructură recent finalizate – modernizarea blocurilor de studii și crearea unor spații de învățare adaptate secolului XXI – sunt dovada clară a colaborării eficiente cu autoritățile centrale și parteneri internaționali. Fără acest efort conjugat, viziunea noastră

despre un mediu educațional optim ar fi rămas doar pe hârtie.

Școala este inima comunității

Colaborarea depășește granițele curții instituției. Prin inițiative de voluntariat și parteneriate cu sectorul asociativ, învățăm elevii că sunt parte a unui întreg social. Empatia și responsabilitatea sunt exersate prin fapte, nu doar prin cuvinte. Atunci când întreaga comunitate se implică în susținerea celor aflați în dificultate, „Noi” devine o forță care poate schimba destine. B. F. Skinner remarcă: „Educația este ceea ce supraviețuiește după ce tot ce a fost învățat a fost uitat.”

La IP LT „Mihai Eminescu” din Comrat, ne asigurăm că ceea ce supraviețuiește în sufletul absolvenților noștri este sentimentul apartenenței la o comunitate puternică. Privind spre viitor, spre campania de înscriere pentru noul an școlar și spre noile provocări pedagogice, rămânem fideli crezului nostru: **Singuri putem merge repede, dar împreună putem merge departe.** Invităm toți actorii educaționali să ni se alăture în acest demers de a transforma colaborarea în valoarea supremă a societății noastre. Doar prin „Puterea lui Noi” putem construi o școală în care fiecare copil să se simtă valorizat, inclus și pregătit pentru o lume în care omenia și competența merg mână în mână.

Educația dincolo de granițe – despre oamenii și valorile Liceului „Mihai Eminescu” din Comrat

Diana GRECU,
director adjunct, profesoară
de biologie, grad didactic II

„Educația este cea mai puternică armă pe care o poți folosi pentru a schimba lumea – iar aici, la noi acasă, în inima Găgăuziei, o folosim pentru a clădi viitorul”.

De 20 de ani, pășesc pragul Liceului „Mihai Eminescu” cu aceeași emoție cu care am început prima oră de biologie. Pentru mine, această instituție nu este doar un loc de muncă, ci un ecosistem viu în care valorile fundamentale – respectul, integritatea și dorința de autodepășire – se împletesc cu rigoarea științifică. În calitate de director adjunct și profesoară, am avut privilegiul de a vedea cum misiunea noastră de a dezvolta potențialul maxim al fiecărui elev prinde contur prin generații de absolvenți.

O școală a excelenței și a tradiției

Liceul nostru poartă cu mândrie numele Luceafărului literaturii române și reprezintă o adevărată oază de românism și cultură într-un context multilingv. De-a lungul timpului, am construit o comunitate unită, în care valorile se reflectă nu doar în cuvinte, ci în rezultate concrete: o rată de promovare de 100% atât la examenul național de absolvire a Gimnaziului, cât și la cel de Bacalaureat în ultimii 5 ani. Această tradiție a perfecțiunii continuă – Alexandru Rusu a obținut media 10 la examenul de Bacalaureat și medalia de aur, sesiunea 2023, iar excelența academică a elevilor noștri a fost recunoscută prin medalii de argint obținute de Iana Arnaut (2025), Valeria Homenco (2025), Beatrice-Paula Haivaz (2025), David Caraman (2023) și Livia Ciubotaru (2022). Astfel, demonstrăm că excelența nu este un accident, ci un mod de lucru.

Aceste minunate realizări nu ar fi putut fi obținute fără aportul peda-

gogilor și managerilor Svetlana Stoinov, Sofia

Rusu, Ecaterina Gardinant, Aliona Stoleru ș.a. Ceea ce face diferența cu adevărat sunt cadrele didactice care aleg să muncească din greu și cu dăruire zi de zi. Cinci dintre ele sunt profesori emeriti ai Găgăuziei – o recunoaștere supremă a excelenței pedagogice în regiunea noastră.

Angajamentul nostru față de inovația pedagogică este reconfirmat an de an prin participarea la prestigiosul concurs „Pedagogul Anului”. Suntem mândri că reprezentanții Liceului sunt constant „pe podium” la nivel regional (cu distincții obținute consecutiv în perioada 2021-2026 de către cadrele noastre didactice: Cătălina Cambur, Ivanna Curdoglo, Ana Secrieru, Natalia Iabanji, Tatiana Ceceli ș.a.). Un punct de referință în istoria noastră recentă rămâne anul 2019, când colegul nostru, Ștefan Bejan, a obținut locul 2 la nivel republican, o confirmare a faptului că la Liceul „Mihai Eminescu” educația atinge cele mai înalte standarde naționale.

Bioetica: puntea dintre știință și umanitate

În calitate de profesor de biologie, simt datoria de a vorbi despre un domeniu care ne ghidează deciziile – bioetica. În cele două decenii de activitate, am încercat să insuflu elevilor mei convingerea că un bun specialist trebuie să fie, înainte de toate, un om bun. Cercetarea în biologie, ingineria genetică, medicina personalizată – toate acestea sunt instrumente minunate, dar care cer o busolă morală. Iar această busolă se forjează în orele de biologie, dar și în fiecare discuție despre empatie, responsabilitate și solidaritate.

Privind spre viitor

Sunt mândră de parcursul nostru. Fiecare oră de curs este o oportunitate de a sădi semințele curiozității și ale bunului simț. IPLT „Mihai Eminescu” rămâne un far de lumină în municipiul Comrat, un loc unde „educația de calitate” nu este doar un obiectiv, ci o realitate trăită zi de zi.

La 26 de ani de la înființare, putem spune cu mâna pe inimă: am rămas fideli misiunii noastre. Și vom continua să fim, pentru următoarele generații, acel loc unde valorile naționale, excelența academică și respectul pentru viață se împletesc armonios.

LT „Mihai Eminescu” din Comrat – instituție promotoare a limbii române și excelenței

Veronica ABABII,
învățătoare, grad didactic II

După 21 de ani dedicați învățământului, pot spune cu mândrie că educația se scrie cu dragoste. Fiecare promoție, care a trecut pragul clasei mele, mi-a lăsat o urmă adâncă

în suflet, așa cum sper că lecțiile noastre au pus bazele viitorului lor.

Într-un context educațional marcat de diversitate lingvistică și culturală, unicul Liceu din Comrat cu predare în limba română își consolidează poziția ca un reper al excelenței academice și al formării identitare. Instituția a devenit tot mai vizibilă atât la nivel regional, cât și național, datorită eforturilor susținute de promovare și modernizare continuă. Acest lucru este demonstrat și de obținerea locului I în Găgăuzia în ratingul instituțiilor de învățământ, anul 2024-2025.

Prin evenimente deschise, prezentări interactive și parteneriate cu alte licee naționale și internaționale, administrația își pro-

pune să evidențieze avantajele studierii într-un mediu educațional axat pe performanță, valori naționale și deschidere europeană. Activând de 21 de ani în acest Liceu, îmi doresc ferm ca el să devină prima opțiune pentru elevii care aspiră la studii de calitate și o carieră de succes.

Noi, cadrele didactice, promovăm nu numai disciplinele academice, ci și dezvoltarea personală, gândirea critică și implicarea civică a elevilor în toate activitățile posibile. De asemenea, instituția colaborează cu organizații educaționale și școli partenere internaționale pentru a oferi elevilor schimb de experiență și oportunități dintre cele mai de perspectivă.

Multiculturalitatea – misiune realizată

Sofia RUSU,
profesoară de istorie și științe
sociumane, grad didactic
superior

În contextul celor 52 de ani de activitate didactică am promovat educația multiculturală, care include umanismul, toleranța, democrația, pluralismul, cooperarea, creația, integrarea, sistematizarea, de fapt, acele calități ce dezvoltă personali-

tatea cu o gândire globală, în toată complexitatea sa intelectuală, culturală și socială.

„Când pierdem dreptul de a fi diferiți, pierdem privilegiul de a fi liberi”

Ținând cont de diversitatea culturală și mediul lingvistic în care activează, IP LT „Mihai Eminescu” a reușit să asigure coeziunea membrilor comunității locale și a celor din jurul orașului Comrat în vederea formării unui sentiment de apartenență la valorile universale și naționale, în special prin educația multiculturală; acest concept oferă atât elevilor, cât și comunității, posibilitatea de a încadra în procesul educațional un spectru larg de culturi, tradiții și obiceiuri ale reprezentanților unor diferite naționalități din care provin elevii, oferindu-le perspective de integrare în lumea contemporană foarte

diversă. Aceasta îi va ajuta să devină cetățeni responsabili, toleranți, capabili să-și exprime opinia, să o argumenteze, să participe la activități multiculturale desfășurate în instituție.

După cum spunea Winston Churchill, diversitatea este singurul lucru pe care îl avem cu toții... Educația multiculturală într-un areal lingvistic divers impune necesitatea unei pregătiri speciale a cadrului didactic, capabil să selecteze minuțios și să includă efectiv conținuturile de învățare și evaluare, astfel ca să încurajeze respectul față de reprezentanții diferitelor culturi, promovând oportunități egale de învățare și dezvoltare. Echipele didactice a Liceului cuprind 47 de profesori de bază, unul care activează prin cumul, cinci cu grad didactic superior, trei cu gradul didactic I, 21 cu gradul didactic II, dintre care cinci tineri specialiști care au par-

ticipat la diferite concursuri regionale, republicane și internaționale, precum și la instruirea de rang republican și internațional. Fiecare în parte a contribuit la realizarea principiului multiculturalității atât în proiectarea și desfășurarea orelor, cât și în cadrul activităților extracurs, desfășurate pe parcursul existenței instituției cu o istorie de 33 de ani.

Acest parcurs cu adevărat istoric evidențiază permanent eficacitatea conținutului multicultural și dezvoltarea competențelor elevilor și a cadrului didactic în privința valori-

ficării specificului fiecărei culturi din care face parte, dar și promovarea diversității culturale. Colectivul liceului este alcătuit din manageri școlari, cadre didactice, elevi și părinți, care organizează și participă la activități cu persoane de diferite etnii (găgăuzi, bulgari, ucraineni, ruși, romi ș.a.), pentru care diferențele culturale creează oportunități de cunoaștere a unor experiențe noi, ce dezvoltă abilități de comunicare și cooperare, promovând drepturi egale indiferent de apartenența națională sau religioasă.

RECOMANDARE DE CARTE:

Eminescu. *Maxime. Cugetări*, în selecția academicianului Mihai Cimpoi

Fiind într-o perioadă în care, la etapa evocării lecției, se utilizează câte o maximă, am observat că, de multe ori, sunt selectate citate de autori străini, fără ca cei care au pregătit discursul să se documenteze cum să le rostească corect. Urma să aibă loc un seminar despre creația lui Goethe și influențele acestuia în literatura română. Până să ajung la universitate, am intrat la Librarian. Pe raft am văzut cartea *Eminescu. „Maxime. Cugetări”* (Chișinău: Editura UNU, 2025), ediție îngrijită de acad. Mihai Cimpoi.

Structurată comod, în ordine alfabetică, am căutat cuvântul „GOETHE”. Prima pagină la care s-a deschis cartea a fost chiar la „IDEE EUROPEANĂ”: „Europa are facultatea, natura de a întreprinde și a întreține comunicațiunea cu toată lumea și, din punctul acesta de vedere, ea e situată în mijlocul lumii întregi” (p. 83). Am selectat doar o secvență. Pentru conceptul respectiv, academicianul Mihai Cimpoi a selectat patru surse. Imaginea iluministă a scriitorului german este consemnată în nouă surse.

În prefață, „*Eminescu, gânditorul aforistic*”, acad. Mihai Cimpoi inițiază cititorii în traseul gândirii concentrat-filosofice: „Gândirea eminesciană este gândire a Ființei”. Sunt prezente numeroase nume de referință care l-au călăuzit pe Eminescu. Acad. Mihai Cimpoi investighează conceptul de maximă prin prisma lui Roland Barthes, Marcel Proust, Titu Maiorescu, Lucian Blaga ș.a. De asemenea, sunt valorificate studiile eminescologilor care au cercetat dimensiunea aforistică a creației eminesciene.

În „*Nota la ediția de față*” a volumului *Mihai Eminescu. Maxime. Cugetări*, acad. Mihai Cimpoi menționează obiectivul fundamental al cărții: „Ne-am propus un obiectiv concret, constând în a oferi cititorului un corpus reprezentativ de maxime și

cugetări, culese din întreaga creație eminesciană (proză, poezie, dramaturgie, publicistică, dicționarul de rime, însemnări manuscrise)” (p. 13).

Cu migală, revenind la opera eminesciană, autorul volumului *Mihai Eminescu: dicționar enciclopedic* (București: Tracus Arte, 2019) scoate la lumină următoarea observație: „Formulările aforistice se fac – în mod original – prin ecuații/inecuații (poetul a fost obsedat de căutarea unei ecuații universale), prin scheme grafice, silogisme, antinomii, teze/antiteze, concepte luate din științele exacte (fizică, matematică) și scurte parabole” (p. 9).

În exemplele sale de ecuații, sesizăm cuvinte adunate într-o monadă, care pare să constituie o mandala în interiorul căreia putem regăsi și trăi cugetul eminescian:

„*Da și Nu*
Da = Ecuațiune (Gleichung)
Nu = Inecuațiune (Ungleichung)
Antinomiile
Teză: Mărimi concrete (pozitive)
Antiteză: Mărimi absolute (Negative)
Într-un concept kantian, monada

din „da” și „nu” (cuvinte care nu au sens decât contextual) transpare în termeni din domeniul științelor reale. „Da” devine echivalentul unei singure necunoscute, care, inevitabil, poate fi aflată, iar „nu” devine echivalentul mai multor necunoscute. Văzând aceste cuvinte, apare întrebarea: Cei din secolul al XXI-lea sunt „da” sau „nu”? În atâtea oceane de informații, unde granița dintre realitate și virtualitate, dintre adevărat și fals, poate fi schimbată imediat, grație numeroaselor metode de manipulare.

Secvența kantiană, la prima vedere debarcată în cugetul liber eminescian, oferă noi conotații: „unul și același *punctum saliens* care apare în mii de oameni, dezbrăcat de timp și spațiu, întreg și nedespărțit”. Aceasta exprimă ipoteza altor lumi, a altor dimensiuni, în care spațiul și timpul nu se manifestă astfel cum le percepem din punct de vedere fizic.

Creația eminesciană permite diverse paliere interpretative. Anume pentru a crea acest dialog dintre Mihai Eminescu și cititorul secolului al XXI-lea, academicianul Mihai Cimpoi a cules maximele fără a le comenta, punctând rigorile multiaspectuale ale gândirii eminesciene în prefața cărții. Maximele și cugetările valorificate cuvinte-cheie, conține estimarea unui cuvânt care apare în ordinea alfabetică.

De la A la Z, de la *absentism*, *absolut* la *zădărnice* în acest segment sunt incluse 200 de cuvinte: noțiuni, concepte, nume proprii. La finalul cărții este Addenda I (Pentru tălmăcirea aforismelor lui Schopenhauer), Addenda II (La Rochefoucauld Maxime), Bibliografie din 14 surse, Glosar, Indice.

Pentru a argumenta spațiul dialogal posibil cu această carte, menționez că numai pentru noțiunea de *adevăr* (vezi pp. 19-23) sunt 22 de fragmente din creația eminesciană, care abordează conceptul transdisciplinar, este explicat și adevărul absolut, și adevărul relativ, ținând cont de preceptele sociale, dar și de cele etice. Stilul publicistic va pune accentele pe cel social, stilul artistic va îmbrăca definiția în metafore, cel meditativ implică o nuanță intimă a autorului, de parcă am avea putere să citim gândul într-o secvență de maximă sinceritate cu sine însuși, detașat de formă și tumultul

tărilor în acest domeniu. Recunosc că, dacă ar fi apărut înaintea cărții mele, cu siguranță aș fi folosit citatul: „Spiritul antichității este regulatorul statornic al inteligenței și al caracterului și izvorul simțului istoric... Cultura clasică are calitatea determinantă de a crește, ea este, în esență, educativă, și iată ceea ce au lipsit școlilor noastre până acum și le va lipsi încă mult timp înainte.” [„După ce solicitudinile guvernărilor...”] (Opere, X).

Eminescu explică rolul antichității. Fiecare perioadă s-a apropiat diferit de cultura elină; sper să persiste aceste conexiuni prin păstrarea nivelului intelectual și prin perseverarea spre un caracter în care gloria nu este doar o noțiune abstractă.

Mi-ar plăcea ca volumul „*Maxime. Cugetări*” să fie deschis de cât mai multe persoane. Trăim într-o perioadă în care mulți caută motto-uri, folosind citate ale unor autori răspândite în mediul online. De ce să utilizăm citatele celor ale căror nume nu au tangență nici cu spațiul, nici cu cultura română? Sunt sigură că, odată deschisă, cartea va avea impactul scontat.

Iată ce sfat găsim la cuvântul „citire”: „Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini din care vei întocmi înțelesul și filosofia vieții”. Consider că această carte trebuie să se regăsească în biblioteca instituțiilor de învățământ.

Deoarece a apărut cu contribuția financiară a Ministerului Culturii al Republicii Moldova, vă îndemn, stimate cadre didactice, să o aveți aproape și să o utilizați nu doar la disciplina Limba și literatura română, ci și la Istorie, Educație pentru societate, Istoria artelor.

Victoria FONARI,
doctor în filologie,
conferențiar universitar

Bun venit în LEGISLAND, la Liceul Waldorf!

Elevii unui liceu sau gimnaziu ar trebui să fie parte a universului „LEGISLAND”, un tărâm unde legile și regulile sunt esențiale pentru funcționarea eficientă a societății. „LEGISLAND” este un joc de societate educativ și interactiv, în care adolescenții apar în ipostaza de apărători ai drepturilor copilului. În această postură, participanții explorează roluri de polițist, procuror, avocat, judecător, psiholog, asistent social etc.

În cadrul jocului, elevii învață cum funcționează sistemul de

justiție pentru copii, conștientizează importanța respectării drepturilor minorilor, colaborează și comunică eficient cu ceilalți protagoniști. De asemenea, identifică soluții pentru diferite cazuri de încălcare a drepturilor copiilor. Jucătorii exersează creativ gândirea strategică, descoperă lucruri interesante și devin mai responsabili și conștienți față de propriile acțiuni.

Jocul poate fi practicat în cadrul orelor de Educație pentru societate sau la activități extrașcolare, începând de la clasele de gimnaziu până la cele liceale. Formula care este implementat cu succes și la IP Liceul Teoretic Waldorf din Chișinău.

„Este un joc pe cât de captivant, pe atât de instructiv. În timpul practicării acestuia, se creează o atmosferă de studiu și jucăușă în același timp. Așa învățăm mai bine să deosebim infracțiunile de contravenții, să conștientizăm importanța legilor”, este de părere Darius Cojocar, elev al clasei a IX-a „B” de la Liceul Waldorf din capitală.

„Este o activitate care te motivează și te ajută să cunoști mai bine legile, sistemul justiției în general. Și să înțelegi mai în profunzime necesitățile comunității în care trăiești. Acest joc îți dezvoltă inteligența și te antrenează să iei decizii corecte în situații critice”, consideră Mihai Bogatu, elev

în aceeași clasă. Prin asemenea activități, evaluăm împreună, luăm decizii și întreprindem acțiuni concrete pentru apărarea drepturilor copiilor. Fără îndoială, cu LEGISLAND creștem cetățeni activi și responsabili!

Este de menționat că jocul a fost elaborat și donat copiilor din republica noastră de Fundația „Terre des hommes Moldova”.

Ecaterina BUZATU,
profesoară de Istorie și de
Educație pentru societate,
grad didactic I,
IP LT Waldorf, mun.
Chișinău

Proiect comunitar în educație: „Patrimoniul cultural-local: Cartea de vizită a satului Dondușeni”

Există proiecte care se scriu pe hârtie și altele care nimeresc direct în cronică suflului unei comunități. Recent, am avut deosebita bucurie de a fi parte activă la desfășurarea unui eveniment festiv de excepție, o experiență care a reușit să transforme o inițiativă pedagogică într-o adevărată sărbătoare a identității.

Nu a fost doar o succesiune de activități artistice care au îmbinat cele șapte arte frumoase, ci un parcurs viu, în care am văzut cum se construiesc punți de lumină între generații. Într-o epocă în care viața cotidiană este legată de spațiul virtual, proiectul a integrat digitalizarea prin cartografierea satului și realizarea unei cărți de vizită electronice a comunității – o ancoră modernă sincronizată perfect cu acțiunea propriu-zisă.

Incursiunea în acest spațiu a început sub semnul respectului pentru simboluri: Stema și legenda satului Dondușeni, repere care vorbesc despre continuitate și demnitate. Am trăit momente de o rară profunzime, fiind martor la transmiterea tradiției sacre a coacerii pascăi în sânul familiei Rotari, unde gesturile vechi de veacuri capătă un sens nou în mâinile tinerelor generații.

Am simțit, totodată, mândria autentică a meșterilor care transformă materia în artă: de la dăltuirea lemnului cu Iurie Bodorin și măiestria sobarului Vitalie Gumovschi, până la finețea mileurilor croșetate cu migală de Liubovi Rusu. Am descoperit cu admirație universul fascinant al albinăritului alături de Alexei Cuharenco și secretul uleiului presat la rece, păstrat de Anatolie Bantș – adevărate daruri ale pământului, sfințite prin muncă și statornicie. Un popas de suflet a fost și întâlnirea cu universul cromatic al doamnei Lucovețchi, artist plastic și Cetățean de Onoare al satului, ale cărei tablouri sunt adevărate ferestre deschise către frumos.

Întreaga atmosferă a fost înnobilită de prestația de excepție a Casei de Cultură, sub coordonarea realizată de Renata Lungu. Am vibrat de emoție văzând elevii absolvenți în pași de vals, acompaniați de acordurile solemne ale fanfarei conduse de Mihai Petic – un moment ce a unit trecutul cu viitorul într-o singură bătaie de inimă, la care a vibrat inclusiv comunitatea educațională conectată online prin Google Meet.

Port și acum în suflet unele din învățămintele prețioase ale preotului paroh Ghenadie Vuico, ale cărui cuvinte despre valorile morale și credința mi-au reamintit că, indiferent cât de departe am ajunge, suntem definiți de rădăcinile noastre sfinte. Pentru mine, această „călătorie” a fost mai mult decât un proiect, a fost o lecție despre unitate. Am descoperit că tradiția este cea care ne salvează, oferindu-ne acel sentiment de apartenență atât de prețios și tot mai rar în zilele noastre.

Voci din itinerarul mândriei noastre:

Geneza Proiectului: Dialog cu Domnica Vexler, metodistă principală, Direcția Educație Dondușeni

Nu putem vorbi despre succesul de astăzi fără a privi spre rădăcinile acestei inițiative. Domnica Vexler este cea care, acum cinci ediții, a aprins flacăra acestui proiect educațional. Cu o dăruire exemplară, dumneai a început munca de valorificare a patrimoniului local și a valorilor perene, purtându-ne prin istoria vie și tradițiile sfinte ale sate-

Proiect comunitar în educație: Patrimoniul cultural - local
"Cartea de vizită a satului Dondușeni" ediția a V-a

lor din raionul Dondușeni.

Întrebare: - Doamnă D. Vexler, sunteți viziunea din spatele acestui amplu demers cultural. Privind în urmă, de la începuturile din Horodiște și până la ediția actuală, cum s-a născut ideea acestui proiect și ce v-a motivat să - l transformați într-o veritabilă tradiție a raionului nostru?

Domnica Vexler: - Ideea acestui proiect s-a născut din dorința de a nu lăsa timpul și globalizarea să șteargă amprenta unică a satelor noastre. Am înțeles că, pentru a-i atrage pe elevi, trebuie să aducem patrimoniul în limbajul generației actuale. Astfel, viziunea mea a fost dublă: conservarea valorilor morale și a patrimoniului imobil, dar și digitalizarea acestora. Mi-am propus ca elevii să nu fie doar spectatori, ci cercetători activi ai popasurilor istorice și culturale din satul natal. Prin cartografierea locațiilor și amplasarea în Google Maps, am reușit să transformăm acțiunile din proiect într-un ghid turistic viu, accesibil oricui. Indicând pe hartă aceste puncte de reper, elevii noștri lasă o moștenire digitală durabilă, transformând tradiția într-o hartă interactivă a identității noastre.

Ceea ce mă motivează este să văd cum elevii devin mândri de rădăcinile lor, oferind lumii întregi, printr-un simplu click, povestea neamului nostru sfințită prin muncă și credință. Conceptul acestui proiect a prins viață și a fost implementat cu succes, etapă cu etapă, în satele Horodiște, Cernoleuca, Târnova și Baraboi. Astăzi, la cea de-a V-a ediție, desfășurată aici, în satul Dondușeni, avem certitudinea că viziunea noastră inițială s-a împlinit pe deplin, iar eforturile depuse și-au găsit desăvârșirea în această sărbătoare a comunității. Fiecare localitate a adăugat o filă unică în această veritabilă carte de vizită digitală a raionului nostru. Nu am creat doar un eveniment festiv, ci un instrument modern de promovare a turismului local, oferind fiecărei comunități șansa de a-și vedea patrimoniul cartografiat și valorificat pentru generațiile viitoare.

[Casetă de dialog spontan] În timp ce discutăm despre edițiile trecute, un oaspete a remarcat: „Fiecare sat a așezat câte o piesă de preț în acest mozaic al raionului nostru”. Doamna D. Vexler a zâmbit, completând: „Și întregul tablou a căpătat o lumină aparte!”

Managementul inimii: Dialog cu directoarea Gimnaziului Dondușeni

Dacă ideea a venit de la Direcția Educație, „inima” care a făcut ca totul să funcționeze local a fost Gimnaziul din satul Dondușeni.

Întrebare: - Doamnă directoare, ați preluat ștafeta acestui proiect raional cu mult curaj. Cum ați reușit să mobilizați întreaga comunitate școlară – de la elevi și profesori, până la părinți și meșteri locali – pentru ca satul Dondușeni să strălucească atât de frumos în această a V-a ediție?

Lilea Tomceac: - Să preiei ștafeta unei ediții aniversare a fost, într-adevăr, o provocare care a pus în mișcare toate resursele noastre creative și logistice. Mobilizarea comunității a venit însă de la sine, pentru că am ales să deschidem porțile Gimnaziului nu doar ca instituție, ci ca o casă a întregului sat. În spatele momentelor de strălucire de astăzi stau săptămâni întregi de muncă asiduă. A fost o provocare imensă să aducem patrimoniul în era digitală, lucrând cot la cot cu elevii pentru a cartografia pe Google Maps acele popasuri de suflet ale localității, asigurându-ne că tradiția noastră rămâne vizibilă și accesibilă întregii lumi.

Am trăit repetiții în care ecoul fanfarei se auzea până târziu în sat, am văzut profesori care au îndrumat cercetarea elevilor în teren și părinți care au adus cu ei nu doar sprijin, ci și povești de viață. Succesul acestei ediții aparține în totalitate echipei mele. Am demonstrat că atunci când avem un scop comun, acela de a ne onora strămoșii, fie pe scenă, fie prin instrumentele tehnologiei moderne, barierele formale dispar. Cea mai mare satisfacție a fost să văd cum satul Dondușeni a vibrat la unison cu școala, transformând acest proiect într-o veritabilă lecție de dragoste de neam și o moștenire vie pentru viitor.

[Casetă de dialog spontan] La finalul valsului, am surprins privirea directoarei care își urmărea elevii. Cineva a întrebat-o dacă a fost greu. A răspuns simplu, cu ochii umezi: „Greul a dispărut în clipa în care am văzut cât de mândri își țin capul sus acești copii!”

Experiența elevului: „Am descoperit eroii de lângă noi”

Întrebare: - Ce s-a schimbat pentru tine după ce ai participat la acest proiect?

Andreea Bănărescu, președinta Consiliului de Elevi: - Până acum, meșterii locali erau pentru mine doar niște nume din cărți. Când le-am trecut pragul casei și le-am văzut mâinile la lucru, am înțeles că tradiția nu e ceva prăfuit sau „vechi”, ci este un spirit viu care ne aparține.

[Casetă de dialog spontan] Unul dintre elevii moderatori, în timp ce pregătea suvenirurile, șoptea: „Sper să le placă, e făcut cu dragoste”. Aceasta este, probabil, cea mai autentică formă de evaluare a proiectului.

Proiect comunitar în educație: Patrimoniul cultural - local
"Cartea de vizită a satului Dondușeni" ediția a V-a

Vocea meșterului popular: Tezaurul viu

Întrebare: - Cum v-ați simțit să aveți școala drept partener?

Liubovi Rusu: - Să vezi tineri cu ochii sclipind în timp ce descoperă tainele albinăritului, migala croșetatului sau măiestria ridicării unei sobe care să încălzească un cămin, este cea mai mare răsplată pentru noi. Școala ne-a deschis ușa spre viitor, oferindu-ne șansa de a ne simți utili comunității prin povestea și experiența pe care le transmitem mai departe acestor copii minunați.

[Casetă de dialog spontan] Privind un grup de elevi care ascultau fascinați despre viața albinelor, meșterita în arta croșetatului a șoptit: „Ei sunt albinele noastre de acum, cei care vor aduna și vor păstra mielea tradițiilor”. În acea clipă, proiectul și-a atins adevăratul scop.

Scena identității: Dialog cu directoarea Casei de Cultură

Întrebare: - Casa de Cultură a fost alături de Gimnaziul Dondușeni, gazda acestui spectacol al tradițiilor. Cât de greu este să păstrați viu cântecul la fluier și muzica fanfarei într-o eră a digitalizării și cum a reușit acest proiect să readucă vibrația autentică pe scena locală?

Renata Lungu: - Casa de Cultură nu este doar o clădire, ci inima unde pulsează tradițiile noastre. Colaborarea cu Gimnaziul pentru acest proiect a fost firească, deoarece împărțim aceeași misiune: salvarea tezaurului local. Am trăit cu emoție repetițiile fanfarei și entuziasmul colectivelor artistice, realizând că scena noastră prinde cu adevărat viață doar atunci când tinerii preiau ștafeta. Acest parteneriat a demonstrat că, în satul Dondușeni, cultura este o stare de spirit, nu doar un program de sărbătoare.

[Casetă de dialog spontan] În timp ce elevii cu fanfare urcau în scenă, cineva din public a spus: „Parcă și pietrele de pe drum joacă astăzi!”. Este dovada că, atunci când școala și casa de cultură își unesc forțele, satul întinereste.

Autoritatea și susținerea: Dialog cu Vlad Zloi, primarul satului

Întrebare: - Domnule primar, un proiect comunitar de succes are nevoie de un fundament solid. Cum vedeți rolul Primăriei în acest parteneriat cu școala și cât de important este pentru viitorul satului Dondușeni ca tinerii să-și cunoască și să-și prețuiască rădăcinile?

Primarul: - Consider că o comunitate nu crește doar prin infrastructură, ci și prin rădăcini. Când am văzut școala, biserica și gospodăriile unite, am înțeles că viziunea este corectă. Primăria va rămâne un partener de încredere pentru școală, pentru că tinerii care își prețuiesc identitatea sunt cei care vor construi un sat modern, fără a uita cine sunt.

[Casetă de dialog spontan] Ur-mărind spectacolul de pe scenă, primarul a remarcat cu satisfacție: „Astăzi culegem roadele frumoase ale investiției noastre în cultură. Prestația de excepție a acestor copii este dovada vie că bogăția satului nostru constă în talentul și munca lor”.

Binoculăntarea tradiției: Dialog cu preotul paroh

Întrebare: - Părinte, am vorbit astăzi despre patrimoniul și valori. Cum se împletește credința cu tradiția în acest itinerar al mândriei locale și ce mesaj aveți pentru tinerii care învață astăzi să sfințească pământul prin muncă și omenie?

Preotul paroh Vuico Ghenadie: - Biserica, școala și neamul sunt cei trei piloni care au ținut mereu aprinsă candela identității noastre. Participarea la acest itinerar este o binecuvântare, deoarece am văzut cum valorile morale și dragostea de glie se transmit viu, de la părinți la copii. Tradiția coacerii pascăi sau meșteșugurile bunicilor nu sunt doar simple obiceiuri, ci lecții de credință și statornicie. Rolul nostru este să veghem ca acest fir sfânt de continuitate să nu se rupă, amintindu-le tinerilor că nu om fără rădăcini este ca o pasăre fără aripi. Doar împreună, prin rugăciune și muncă, putem crește generații de tineri cu suflet frumos și minte luminată.

[Casetă de dialog spontan] În acea clipă de liniște, s-a simțit că binecuvântarea nu era doar peste pâinea de pe masă, ci peste întreaga străduință a comunității de a rămâne unită.

Dincolo de discursurile oficiale și binecuvântările primite, am vrut să surprind pulsul acestui proiect în starea sa pură. Am provocat participanții la un exercițiu de sinceritate spontană:

Flash-Interviu (Răspunsuri la secundă):

- - Cea mai mare provocare?
Domnica Vexler: - Sincronizarea atâtor inimi sub același ritm.
- - Cel mai frumos sunet?
Elaria Rusu (membră a Consiliului de Elevi): - Fanfara și aplauzele de la final.
- - Lecția cea mai de preț?
Lilea Tomceac: - Am învățat că, prin unitate, devenim o forță de neoprit a binelui și a frumosului.
- Cea mai vie culoare?
Maria Rotari (părinte): - Iile brodate cu drag și strălucirea din ochii tinerilor care și-au descoperit rădăcinile.

O imagine cât o mie de cuvinte

Sub ecoul aplauzelor generoase, scena a devenit, pentru câteva momente, neîncăpătoare. Primarul, preotul, echipa Direcției Educație, profesorii, meșterii populari, elevii, oaspeții de onoare și părinții s-au unit într-o singură fotografie de grup – o imagine care nu mai are nevoie de nicio descriere. Era, în starea sa pură, familia mare a satului Dondușeni, adunată în jurul aceleiași misiuni de suflet.

Călătoria noastră prin tezaurul patrimoniului local nu se oprește aici, ea abia prinde noi rădăcini. Plecăm de la acest eveniment mai bogăți spiritual și mult mai conștienți de datoria care ne revine tuturor: aceea de a purta cu fruntea sus numele satului în care ne-am născut și de a transforma moștenirea primită într-un dar pentru viitor.

Angela BUJAG,
șefa secției MCFPC,
Direcția Educație Dondușeni

Polo pe apă: Evoluție extraordinară pentru juniorii moldoveni la Turneul Internațional „Tomo”

Participarea echipei U14 (anii nașterii 2012–2013) a Școlii Specializate de Polo pe Apă „Gheorghe Osipov” din Chișinău la prestigiosul Turneu Internațional „Adriatic Tomo”, desfășurat în perioada 6–12 aprilie curent la Dubrovnik, Croația, reprezintă un moment de referință pentru sportul moldovelesc și, în mod special, pentru dezvoltarea poloului pe apă la nivel juvenil. Turneul este recunoscut la nivel internațional drept una dintre cele mai importante competiții pentru categoriile de vârstă U12 și U14, fiind considerat de specialiști un veritabil campionat mondial al juniorilor poloști. Ediția din acest an a reunit 36 de echipe la categoria U14, și 24 - la categoria U12, provenind din centre consacrate ale poloului european și mondial, unde nivelul de organizare și selecție este unul extrem de ridicat.

Pentru echipa din Republica Moldova, participarea a fost una istorică, fiind prima prezență a unei formații din țara noastră la o competiție de asemenea anvergură. Dincolo de acest aspect, trebuie subliniat un detaliu esențial: majoritatea adversarilor întâlniți nu au reprezentat simple echipe, ci adevărate selecționate regionale, formate din cei mai buni jucători ai mai multor cluburi puternice. Acest lucru ridică și mai mult valoarea performanței obținute de sportivii moldoveni.

De exemplu, Novi Beograd nu a fost o formație de club în sens clasic, ci o selecționată a unor centre de elită precum Beograd, Novi Beograd și Partizan – trei dintre cele mai importante pepiniere de polo din Serbia, o țară cu tradiții bogate în acest sport. În mod similar, Bayerischer Schwimmverband U14 a reprezentat selecționata regiunii Bava-

ria, alcătuită din cei mai valoroși jucători proveniți din 4–5 cluburi de top din zona München, Germania. Același model a fost aplicat și de formația KPK din Croația, care a reunit talente din mai multe echipe puternice ale regiunii. Practic, tinerii poloști moldoveni s-au confruntat nu doar cu echipe, ci cu adevărate „all-star teams” la nivel juvenil.

În aceste condiții, parcursul echipei noastre capătă o dimensiune și mai impresionantă. Repartizată în Grupa B, alături de Barcelona, Dinamo Tbilisi și Novi Beograd, echipa moldoveană a debutat cu un meci dificil în fața spaniolilor. După un început în care au fost conduși cu 0-4, sportivii au demonstrat caracter și forță mentală, revenind spectaculos și câștigând cu 8-5 – o victorie care a atras atenția asupra potențialului lotului nostru.

Al doilea meci, împotriva celor de la Dinamo Tbilisi, a fost controlat autoritar de reprezentanții Moldovei, care s-au impus categoric cu 13-1. Evoluția solidă din ambele partide a confirmat nivelul de pregătire al echipei din Chișinău și capacitatea de a gestiona meciurile în care pornește din postura de favorită.

În cel de-al treilea meci din grupă, împotriva selecționatei Novi Beograd, formația noastră a întâlnit un adversar extrem de puternic și bine organizat. În ciuda eforturilor, confruntarea s-a încheiat pentru noi cu o înfrângere, scor 6-12, însă calificarea în fazele eliminatorii a fost asigurată.

În optimele de finală (Round of 16), adversarul nostru a fost Bayerischer Schwimmverband U14. Ostilitățile au fost destul de echilibrate, în care diferențele au fost minime, însă experiența și omoge-

nitatea selecționatei bavareze și-au spus cuvântul, iar echipa moldoveană a cedat cu 6-9.

În continuare, în faza pentru locurile 9–16, sportivii moldoveni au demonstrat o capacitate de reacție și dorință de afirmare excepționale. În sferturi, au învins Olympic Roma U14 cu 8-4, într-o partidă aprinsă, dar bine controlată. În semifinale, au întâlnit selecționata KPK din Croația, în fața căreia au pierdut cu 4-8.

Ultimul nostru duel la această competiție, pentru locul 11, a adus din nou față în față echipa Școlii Specializate de Polo pe Apă „Gh. Osipov” și selecționata Novi Beograd Tehnomaniya U14. Disputa a fost echilibrată și disputată până la final, însă adversarii s-au impus cu 7-5, iar echipa moldoveană a încheiat turneul pe locul 12.

Acest rezultat este unul remarcabil, mai ales în contextul în care echipa noastră a concurat împotriva unor selecționate regionale de elită. Locul 12 la un astfel de turneu confirmă nivelul înalt de pregătire, progresul evident și potențialul de dezvoltare al acestor tineri sportivi.

Mai mult decât atât, participarea la „Tomo” a oferit o experiență inestimabilă, esențială pentru evoluția lor viitoare. Performanța obținută demonstrează că polo-ul pe apă din Republica Moldova poate face pași importanți spre afirmarea internațională, atunci când există muncă susținută, disciplină și sprijin adecvat.

În acest context, echipa și staff-ul tehnic privesc deja spre viitor. Determinarea și ambiția acumulate la Dubrovnik se vor concretiza într-un nou obiectiv major: participarea la ediția de iarnă a Turneului „Tomo”, care va avea loc în Egipt, în perioada 17–21 decembrie a.c. Această participare va reprezenta o nouă oportunitate de a confirma progresul realizat și de a continua integrarea în elita polo-ului juvenil internațional.

Nu în ultimul rând, această reușită nu ar fi fost posibilă fără implicarea și susținerea părinților, partenerilor educaționali și sponsorilor, care au contribuit decisiv la organizarea deplasării. Sprijinul lor rămâne determinant pentru dezvoltarea continuă a acestor sportivi și pentru promovarea poloului pe apă în R. Moldova.

În concluzie, participarea la Turneul „Tomo” nu reprezintă doar un rezultat sportiv, ci și un pas strategic în dezvoltarea unei generații promițătoare. Experiența acumulată, adversarii întâlniți și nivelul competițional atins oferă premise solide pentru viitoarele performanțe, iar direcția este una clară: creștere, continuitate și afirmare pe plan internațional.

Reporter UPp

Explorând viața și materia: caietele de biologie și chimie pentru elevi

„Biologia este povestea vieții spusă în limbajul științei...
Chimia transformă curiozitatea în cunoaștere”
Angela Pîslaraș, profesor

Biblioteca Liceului Teoretic „Orizont” din Bălți s-a îmbogățit cu două resurse didactice valoroase: caietul elevului la biologie pentru clasa a VI-a și caietul elevului la chimie pentru clasa a VII-a, elaborate de cadrul didactic al aceleiași instituții de învățământ, Angela Pîslaraș, profesoară de chimie și biologie. Aceste caiete reprezintă instrumente esențiale în formarea unei înțelegeri solide asupra științelor naturii, contribuind la dezvoltarea gândirii logice și a curiozității elevilor.

Caietul elevului la biologie pentru clasa a VI-a este conceput ca un ghid accesibil și atractiv, adaptat vârstei elevilor. Structura sa clară și progresivă sprijină învățarea activă, iar prin sarcini de reflecție și exerciții aplicative, stimulează interesul pentru natură și dezvoltă gândi-

rea științifică, încurajând elevii să exploreze și să descopere pas cu pas lumea vie. Acesta nu este doar un spațiu pentru rezolvarea exercițiilor, ci un instrument care sprijină înțelegerea conceptelor, dezvoltarea logicii și aplicarea cunoștințelor în situații practice.

Nevoia unui caiet al elevului la chimie pentru clasa a VII-a este determinată de importanța formării timpurii a gândirii științifice și a înțelegerii conceptelor de bază din chimie. Un astfel de caiet oferă elevilor posibilitatea de a exersa, de a aplica teoria în practică și de a-și organiza eficient informațiile. Prin activități variate și sarcini bine structurate, acesta sprijină învățarea activă, dezvoltă logica și stimulează curiozitatea față de lumea inconjurătoare. În același timp, constituie un instrument util atât pentru elevi, cât și pentru profesori în procesul de predare și evaluare.

Utilizarea acestor resurse didactice contribuie la organizarea eficientă a informației, consolidarea cunoștințelor dobândite la clasă și dezvoltarea competențelor de lucru individual. În plus, ele oferă profesorului instrumente utile pentru evaluare și feedback continuu. În concluzie, caietele de lucru la biologie și chimie nu sunt doar auxiliare didactice, ci parteneri importanți pentru formarea elevului, facilitând o învățare conștientă, activă și durabilă.

Alexandru COCETOV,
bibliotecar,
LT „Orizont”, mun. Bălți

AVIZ

Ministerul Educației și Cercetării anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor vacante de director în următoarele instituții de învățământ:

- Instituția Publică Școala Profesională nr. 5 din Chișinău
- Instituția Publică Școala Profesională din Comrat, UTA Găgăuzia
- Instituția Publică Școala Profesională nr. 1 din Cahul
- Instituția Publică Școala Profesională nr. 2 din Cahul
- Instituția Publică Școala Sportivă Specializată din Cahul
- Instituția Publică Școala Sportivă Specializată de Tenis de Masă din Dubăsari.

Informații suplimentare despre funcțiile vacante de director și condițiile de participare la concurs pot fi accesate pe site-ul oficial www.mec.gov.md

Telefoane de contact: 022 233 560; 022 233 564; 022 233 320.

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 3016.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF ▶ Oxana Parașciuc

REDACTOR PRINCIPAL ▶ Iulian Bogatu

REPORTER ▶ Silvia Țurcan

CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>